

OLIMPIADA DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ**Etapa națională****3 aprilie 2018****Clasa a X-a**

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- Lucrările în care eseul/răspunsurile sunt precedate de titlu și/sau motto vor fi notate cu zero puncte.
- Timpul de lucru: trei ore.
- Total: 120 de puncte.

Citește cu atenție textele de mai jos.**A.**

La început, precum știi, toți trăiam sub influența bătrânului. Când l-am apucat eu se schimbă foarte mult, nu mai era bărbatul activ, întreprinzător din tinerețea și maturitatea lui. Ieșea foarte rar din casă și mama spunea că-și schimbă și alte obiceiuri. Era mai puțin îngrijit, nu se mai rădea în fiecare zi și, în general, părea că dă foarte puțină importanță înfățișării lui exterioare. Energia sa clocotitoare, ambiția lui nu se mai vărsau în afară, dar nici nu dispăruseră, dimpotrivă, erau și mai concentrate, închise în trupul lui mare, gros. Stătea tolănit aproape toată ziua într-un șezlong, sub nucul cel mare din grădina casei, nici nu citea, discuta foarte rar, nu invita niciodată pe nimeni. Avea o mare capacitate de a nu face nimic special, deși prezența sa nu era uitată niciodată. Nu era un bătrân înăcrit și cicălit, se amesteca foarte rar în treburile și în viața noastră. Le știa, le bănuia, însă nu intervenea decât foarte rar, doar ca să ne anunțe că trăiește aici, că nu-i scapă nimic. Se lăsase și de fumat, odihna lui era perfectă, aproape ca de statuie, cu ochii adeseori închiși, cu mâinile încrucișate în poală, cu fruntea lui înaltă, brăzdată de largi pliuri paralele [...]. Îmi plăcea să-l pândesc așa cum stătea întins și nemișcat ceasuri întregi și, deși nu mă putea vedea (eram ascuns în niște tufișuri de liliac, la vreo douăzeci de metri în spatele nucului), eram convins că știe de mine, cu toate că nu mi-o spunea niciodată. Nu mi-a povestit vreodată basme, interesul pentru mine era abstract, de luare la cunoștință. Prezența lui calmă dădea un anumit ritm vieții noastre, orelor regulate de masă, înlătura incertitudinile viitorului, fiecare dintre noi știam sau bănuiam sau mai degrabă credeam că știm cum se va desfășura totul. [...]

Atunci, în copilărie, în atmosfera aceea cam pompoasă, s-a născut ideea că viețile noastre sunt cursuri de apă, râul dă iluzia mișcării, deși rămâne același, cu variații ce se măsoară în unități mult mai mari decât anii. A trebuit mai târziu să renunț la această mult prea simplă și parcă livrescă prezentare, deși am rămas undeva cu această nostalgie și de aceea îți povestesc. [...]

Dacă e să-mi aduc aminte de acele timpuri, mai bine să-ți povestesc un lucru pe care l-am observat pândindu-l pe bătrânul Dunca atunci când se auzea clopoțelul anunțând venirea cuiva. Niciodată nu era mai impasibil ca în acele clipe. Nu l-am văzut niciodată tresărind, ferit de curiozitatea unei veniri neașteptate.

Alexandru Ivăsiuc, *Păsările* (1973)

B.

Prima parte a copilăriei mi-am petrecut-o în Dornești, sat bucovinean aflat în apropiere de Rădăuți. Un sat în care se vorbea și se vorbește încă, deși mai puțin azi, o limbă pe care n-ai putea-o numi altfel decât româno-ucraineană. Sau invers. Cuvintele românești se declinau acolo cu mare naturalețe după gramatica ucraineană, cuvintele ucrainene se conjugau cu aceeași naturalețe după gramatica românească. Sau, bineînțeles, invers. Abia în primii ani de școală am înțeles asta, abia în clasele primare am început să le simt ciudățenia. Și-abia acum, când, din păcate, le-am uitat, cred că-ș fi capabil să le înțeleg frumusețea.

Un regret încă mai mare mi-e neputința de a-mi aminti spectacolul de vocabular de care erau capabili bunicii mei, așa cum am spus-o deja. Poveștile pentru somn ale bunicului căpătau, de cele mai multe ori, rime. Iar pentru că rimele nu se-așază întotdeauna cum le dorești, un cuvânt normal, pe care-l știam, se potrivea de multe ori cu un cuvânt inexistent, pus acolo doar pentru a echilibra balanța versificației. Și era întotdeauna urmat de chicote din partea mea, așa

că bunicul dădea deseori greș în încercarea de-a mă adormi cu poveștile lui. Dar îi plăcea să mi le spună, îi plăcea comedia cu un singur spectator, îi plăcea să-mi audă chicotele. Și-i plăceau, sunt sigur acum, până și momentele în care bunica apărea enervată, uneori după o oră sau două de asemenea povești, cerându-i să plece și continuând ea de acolo. Poveștile bunicii mă adormeau imediat și, în timp ce ea se mândrea cu asta, pentru că privea lucrurile mai pragmatic, bunicului îi creștea inima știind că poveștile lui nu mă plictiseau nicicând. Precum un actor într-un exercițiu de improvizație, venea mereu, cu alte cuvinte demne de chicote, invenții lexicale pentru care nu căuta vreun drept de autor, mulțumindu-se doar cu reacțiile mele. [...]

Datorită bunicului meu și rimelor sale caraghioase, am râs mai mult în copilăria mea și am motive să zâmbesc și-acum, când îmi amintesc toate astea. Datorită bunicii și cuvintelor ei binefăcătoare, bolile au trecut ușor, la fel plânsetele din urma vreunei căzături sau tremurul din urma vreunei sperieturi. Nu știu acum, la drept vorbind, cât mi-ar fi câștigat scrisul dacă aș fi fost în stare să nu pierd acele cuvinte. Însă pentru că nu le mai am în firescul zilelor mele, îmi pot da seama măcar de faptul că am lăsat în urmă, neștiind că fac asta, mult farmec și multe minuni. Și sunt destul de sigur că ele mi-ar fi fost de folos acum. Nu atât pentru scris, cât pentru a privi altfel, de pe balconul casei mele, câmpul și strada, copacii și oamenii.

Lucian Dan Teodorovici, *Cel care cheamă câinii* (2017)

Subiectul I **(30 de puncte)**

Răspunde, pe foaia de concurs, la fiecare dintre următoarele cerințe.

1. Ilustrează două mijloace diferite prin care se manifestă funcția emotivă/expresivă a limbajului în cel de-al doilea text. **6 puncte**
2. Prezintă o asemănare și o deosebire între naratorii din cele două texte. **6 puncte**
3. Ilustrează două particularități ale descrierii, identificate în fragmentul extras din *Cel care cheamă câinii* de Lucian Dan Teodorovici. **6 puncte**
4. Comentează următoarea secvență din primul text, evidențiind semnificația acesteia: „Atunci, în copilărie, în atmosfera aceea cam pompoasă, s-a născut ideea că viețile noastre sunt cursuri de apă, râul dă iluzia mișcării, deși rămâne același, cu variații ce se măsoară în unități mult mai mari decât anii. A trebuit mai târziu să renunț la această mult prea simplă și parcă livrescă prezentare, deși am rămas undeva cu această nostalgie și de aceea îți povestesc.” **6 puncte**
5. Susține-ți opinia despre modul în care se reflectă, în cele două texte, imaginea bunicului. **6 puncte**

Notă! Niciun răspuns nu va depăși 100 de cuvinte.

Subiectul al II-lea **(30 de puncte)**

Imaginează-ți un dialog între bătrânul Dunca și nepotul său, în care bunicul explică motivul pentru care reușește să rămână impasibil în diverse situații. Textul tău va conține un schimb de patru replici și nu va depăși 300 de cuvinte.

Subiectul al III-lea **(30 de puncte)**

Scrie un eseu de 600-900 de cuvinte despre *modul în care existența cuiva este modelată de oamenii din viața sa*, pornind de la cele două fragmente citate și valorificând experiența ta culturală.

Notă! În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: *ipoteza*, constând în *formularea tezei/a punctului de vedere* cu privire la temă, *argumentația* (cu trei argumente/raționamente logice/exemple concrete etc.) și *concluzia/sinteza*.

Redactare **(30 de puncte)**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, lucrarea ta trebuie să aibă cel puțin 900 de cuvinte. Pentru redactarea întregii lucrări, vei primi 30 de puncte (organizarea ideilor în scris – 6 puncte; abilități de analiză și de argumentare – 6 puncte; utilizarea limbii literare – 6 puncte; ortografia – 4 puncte; punctuația – 4 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 2 puncte, respectarea precizărilor privind numărul de cuvinte – 2 puncte).